

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Qu. VI. An & quomodo Deus possit à nobis naturaliter cognosci?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

Loquimur enim de contemplatione supernaturali elevatissima, in qua DEUS non additingeretur modo connaturali nostro operandi, sed potest elevare intellectum, & ita informare per species clarissimas, ut nullo modo indigeat phantasmatis; imo convenientius removeretur pro tunc talis conversio, ne impedit puritatem & perfectionem contemplationis objecti representari.

Obijciat tunc ex Aristotele 3. de anima, phantasmata comparantur ad animam intellectivam humanam, sicut colores ad visum. Sed potentia visiva non potest exire in actum, nisi convertendo se ad colores; ergo nec anima intelligere, nisi convertendo se ad phantasmata. Respondet D. Thom. ad hoc argumentum (quod etiam militat contra illud, quod docet de anima Christi, quae per scientiam indram poterat cognoscere sine tali conversione 3. part. quest. 11. art. 2. ad 1.) exemplum Aristotelem non tenere in omnibus, licet enim conveniant in hoc, quod aspiciat utraque potentia, scilicet visiva colores, intellectiva species intelligibiles, quas accipit a phantasmatis, & pro hac vita etiam in phantasmatis, finis tamen intellectus non est cognoscere phantasmata, sed species; unde licet visus nihil cognoscat absque colore, intellectus tamen secundum aliquem statum potest cognoscere sine phantasmate, non tamen sine specie intelligibili. Similiter ergo responderetur, exemplum non tenere in cognitione valde supernaturali & elevata, etiam pro hoc statu, cum species non sint receptae a phantasmatis, neque phantasmata conducant, sed impediant potius perfectionem cognitionis divinorum.

Incidentia dubii resolutione.
Sed quæres, utrum ista contemplatio, quæ est absque predicta conversione, necessario sit per species supernaturales infusas? Respondetur Auctores nostræ sententia, hoc tripliciter posse fieri, vel per infusionem aliquis luminis extrinseci, vel per infusionem specierum, vel per coordinationem specierum præhabitarum, vel etiam per infusionem specierum. De quo videri potest not. Philippi ad SS. Trinitatem in *Summa mystic. Theolog. loc. supra citato*.

Item aliter.
Si rursum quæras, utrum in contemplatione supernaturali, quæ est secundum humanum modum, inveniantur etiam aliquando deputatio a phantasmatis, & a discursu intellectus? Respondetur, in qualibet existit contemplationibus, quæ sunt humano modo, dari quidem deinde ad cognitionem a discursu, quia licet semper in illis præcedat, cum tamen ad contemplationem pervenimus, cessat discursus, & succedit simplex veritatis intuitio, in qua consistit contemplatio. De quo D. Thom. 2. 2. quest. 180. art. 8. ubi communiter exponitur, & inter ceteros optime Suar. lib. 2. de oratione p. 10.

Quod verò attinet ad phantasmata, & formas imaginatas, dicendum est, quod in illa contemplatione, quæ fit per remotionem, non concipitur DEUS, vel res spirituales sub aliqua imagine aut forma corporeas requiritur tamen cooperatio phantasia ad representandas illas formas, & imagines corporeas, quæ a DEO remouentur, dum remouentur ut docet D. Thom. 1. part. quest. 84. art. 7. ad 3. quod bene explicat not. Nicolaus a JESU MARIA in sua supra laudata *Elucidatione Theologica* 2. part. cap. 3. §. 1. Quia verò intellectus in ipsa contemplatione negativa, in qua potius dicendum est non cognoscere, venit ad

quamdam seclimem notitiam DEI, ut supereminens, incomprehensibilis, & excedens omnem cognitionem nostram, tunc aliqua cooperatio phantasia debet se intrinsecare, licet non ita sic perceptibilis, sicut est, quando cognoscitur DEUS per affirmationem. Et quia de istis cognitionibus sapientia loquendum est, operæ pretium erit aliquas questiones de variis DEI cognitionibus hic apponere. Sit igitur

QVÆSTIO VI.

An & quomodo DEUS possit à nobis naturaliter cognosci?

Cognitio nostri intellectus, vel est quidditativa, vel quoad an est. Cognitio quoad an est, dicitur illa, quæ cognoscitur aliquid esse in rerum natura, licet non cognoscatur expressè, & distinctè quidditas ejus. Cognitio verò quidditativa illa est, quæ cognoscitur clarè & distinctè tota rei essentia usque ad ultimum gradum, & differentiam, scilicet secundum genus proximum, & differentiam ultimam: in quo differt cognitio quidditativa propriè dicta à cognitione quidditativa (ut tenent communiter Auctores contra Scotum) quia ut cognoscatur utrumque quidditas rei, sufficit cognoscere saltem confuse quodcumque ejus essentiale prædicatum, quod non sufficit ad cognitionem quidditativam propriè dictam.

Rursum cognitio quidditativa, vel po. est esse abstractiva, vel intuitiva, vel comprehensiva. Abstractiva dicitur cognitio simpl. cit. in intelligentia, quia est cognitio essentia, abstrahendo ab ejus existentia, ac proinde non cognoscendo illam ut præsens est. Intuitiva appellatur cognitio visionis, quia est notitia rei ut existentis, & præsens est, ad quod requiritur, quod res non cognoscatur in alio cognito, sed in se per propriam essentiam, aut per propriam speciem, si illam habuerit. Comprehensiva denique est illa, quæ res tantum, & tam perfecte cognoscitur, quantum ipsa cognoscibilis est, ita ut cognoscatur omnes ipsius causæ tam intus, quam extrinsecæ, omnes etiam ejus potentie, proprietates, & perfectiones, ac proinde quod cognoscatur tota, & totaliter. Hoc supponitur.

Sit conclusio, DEUS non potest cognosci comprehensive ab ullo intellectu creato, sive naturaliter, sive supernaturaliter. Secundo. Non potest naturaliter cognosci intuitivè. Tercio. Nec etiam abstractivè cognitione propriè quidditativa. Quarto. DEUS quatenus unus potest cognosci aequali cognitione quidditativa confusa & imperfecta, quæ solum improprie dicitur quidditativa. Quinto. DEUS quatenus unus potest naturaliter cognosci quoad an est evidenter, & per demonstrationem. Sexto. DEUS quatenus Trinus, seu mysticum Trinitatis nullo modo potest naturaliter cognosci, etiam quoad an est.

Prima pars conclusionis est de fide, ut tenent communiter Thomistæ contra Vasquez ad 1. part. D. Thom. quest. 12. art. 7. Nec est cur immoremur in probatione illius. Secunda pars de cognitione intuitiva etiam est de fide, de qua Thom. ite ad dictam questionem art. 4.

Tertia pars de cognitione abstractiva quidditativa est communis Thomistarum, & probatur primò, quia omnis cognitio, quam naturaliter habet

Cognitio
quid-
ditativa
& quoad
an est di-
scrimen
& pro-
prietates
declara-
tur.

Cognitio
quid-
ditativa
& quoad
an est
quomodo
differtant.

Triplex
datur co-
gnitio
quid-
ditativa, scilicet
abstractiva
intuitiva,
compre-
hensiva,
& quoad
illa sint
exponitur.

Deus ne-
quit cog-
nosci co-
prehensivè,
nec natu-
raliter,
nec super-
naturaliter,
nec cogno-
sci intuitivè.

Quomodo
cognosci
valeat
abstractiva,
& quatenus
unus.

be.

quatenus
Trinus
nullo mo-
do natu-
raliter
cognosci
potest.

berimus de DEO in hac vita, est per effectus: sed nullus effectus potest DEUM adæquate repræsentare, eo modo, qui requiritur ad cognitionem quidditativam, ergo. *Secundo*, Quia prædicata, quæ de DEO cognoscimus, vel sunt negativa, ut esse infinitum, immenſum, &c. per quorum conceptus negativos potius cognoscitur id, quod Deus non est, quàm id quod est: vel sunt relativa ad creaturas, ut esse Creatorem, & hæc solum dicunt de formali denominationem extrinsecam, vel relationem rationis, quæ sunt extra essentiam Dei: vel sunt positiva, & absoluta; at ista à nobis confusè nimis cognoscuntur (ut esse summè sapientem) aut cum adjuncta negatione imperfectio- nis, quam in creaturis solent habere, ut esse sapi- entem infinitè, &c. *Tertio*, Quia existentia est de essentia DEI, quæ est per se prima ratio, qua Deus intelligatur; ergo non potest cognitio quiddita- tiva terminari ad essentiam DEI, quin terminetur ad existentiam, & quod ipsa existentia moveat per se primò intellectum ad cognitionem, ergo non potest esse quidditativa, quin sit intuitiva.

Quarta pars de cognitione quidditatis, quæ improprie dicitur quidditativa, probatur, quia de DEO cognoscimus plura prædicata essentialia; scilicet, esse ens increatum, actum purum, omni- potentem, summè sapientem, immenſum, &c. quæ tamen confusè solum cognoscimus, ut supra diximus, quæ licet sufficiat ad aliqualem cogni- tionem quidditatis, non ad proprie quidditati- vam.

Quinta pars de cognitione quoad an est, est ad- eò certa, ut contraria opinio ad minus judicetur temeraria. Imò aliqui dicunt, hanc propositionem *Deus est*, ita esse per se notam, non solum se- cundum se, sed etiam viatoribus, ut demonstra- tione non indigeat, sed sola explicatione remi- norum. Nos tamen dicimus cum D. Thom. 1. p. quæst. 2. art. 1. Et communi sententia illam propo- sitionem esse quidem per se notam secundum se, quia prædicatum est de essentia subjecti, non ta- men esse per se notam quoad nos, quia non co- gnoscimus de DEO quid sit, ac proinde indige- mus ratione aliqua ad assensum illius.

Est autem propositio naturaliter demonstra- bilis, quomodo Philosophi etiam gentiles hoc demonstrant, vel ex motibus physicis, puta motu æcelorum, quod enim movetur, ab alio movetur, unde deveniendum est ad aliquem Motorem immobilem: vel ex ente creato & causato. Quod enim causatur, ab alio causatur, usque dum venia- mus ad aliquam primam causam non causatam: vel ex omni collectione causarum productarum, quæ quidem collectio non est causata ab aliqua causa causata, hæc enim includitur in illa colle- ctione, & esset causa sui ipsius: ergo ab aliqua causa non causata, & independente, quæ est Deus. Similiter probatur naturaliter & evidenter hanc primam causam esse unicam tantum, & plures habere perfectiones tam positivas quàm negati- vas. De quo Philosophi in *Metaphysica*, & Tho- mistæ in 1. part. D. Thomæ.

Sexta & ultima pars de cognitione Trinitatis naturaliter etiam quoad an est, est communis sententia Thomistarum cum D. Thom. 1. part. quæst. 32. art. 1. & ratio est, quia homo non potest naturaliter DEUM cognoscere nisi in creaturis; DEUS autem in creaturas non influit ut Trinus, sed ut Unus, virtus enim & potentia DEI est una, & communis tribus divinis Personis. Unde ait

D. Thomas, qui rationibus naturalibus nititur probare hoc mysterium, dupliciter derogat fidei; primò quantum ad dignitatem fidei, quæ est de rebus invisibilibus; secundo quantum ad utilita- tem trahendi alios ad fidem, per rationes enim non cogentes cederet in irrisum infidelium.

Objectiones contra omnes partes conclusio- nis consilio omittimus, tum quia facile ex præ- dictis solvantur, tum, quia à Scholasticis asserun- tur, & solvantur in locis citatis.

QVAESTIO VII.

Quomodo DEUS tam ut Unus, quàm ut Tri- nus possit luce supernaturali in hac vita cognosci.

Supponimus ex fide DEUM in patria cogno- sceri à Beatis per intellectum elevatum lumine gloriæ, non quidem *comprehensivè*, sed *quiddita- tivè* & *intuitivè*, de quo Thomistæ cum D. Tho- ma 1. part. quæst. 12. Supponimus etiam posse dari miraculose, & per modum tranſeuntis ean- dem cognitionem claram DEI quidditativam, & intuitivam in hac vita, ut de visione Moyſis, & Pauli tenet D. Thom. 1. part. quæst. 12. art. 11. ad 2. ter in hoc & 2. 2. quæst. 175. art. 3. Hoc autem dici non pos- se fieri, nisi in lapsu, quod secundum Augustinum *græci* est quodammodo mori, cum sit aversio & alie- natio à corporeis sensibus.

Extra verò visionem beatam potest DEUS ut unus, & ut trinus pluribus modis supernaturali- ter cognosci. *Primò*, & idem e, non quidem evi- dentia ejus in se ipso, sed evidentia in attestante, *refl. Deus* *Secundo*, certissime, & idem identiter, & obscure in hac vi- ta ut Tri- nus & u- nus super- naturaliter cog- nosci. *Tertio*, per aliquod lumen superadditum, nempe doni sapientiæ & intellectus, in joi- ciuntur & u- nus super- naturaliter cog- nosci. *Quarto*, per aliquod lumen tranſiens, & superius donis, quo (adjuncta experientia voluntatis) perfectiori & clariori modo, quo potest in hac vita, infra visio- nem beatam, cognoscatur.

Conclusio quoad primam partem, quod non detur talis cognitio evidens DEI in se ipso, neque ut unus, neque ut trini est communis Thomista- rum in 1. part. D. Thom. quæst. 32. art. 1. Probatur primò, quia cognitio evidens rei in se ipsa non po- test haberi, nisi per ipsammet essentiam rei inrel- ligibilem quidditativè, vel per speciem inrel- ligibilem quidditativè, & adæquate eam re- præsentantem: sed DEUS nec ut unus, nec ut tri- nus potest sic adæquate uniti intellectui extra vi- sionem beatam; nec potest dari species illum sic quidditativè repræsentans, ut statim diceretur: ergo, &c. Probatur secundo, quia si foret possibilis talis cognitio evidens fuisset in Christo: sed in illo non fuit, nisi per scientiam beatam, ut docet D. Th. 3. p. q. 11. art. 1. ergo, &c.

De cognitione autem evidenti in attestante non est dubium, quia cum ad istam solum requi- ratur, quod evidenter, & certò cognoscatur DEUM esse infallibilem in revelando, & ipsum esse qui revelat, quomodo Prophetæ, & multi alii

San-